

o roztratenom stáde a dobrom pastierovi

V starocirkevnom introite pre druhú nedeľu po Veľkej noci čítame: Slovo *Hospodinovo* je pravdivé a všetko jeho dielo verné. Právo a spravodlivosť miluje, milosti Hospodinovej je plná zem.

Aj keď sa nám tieto slová žalmistu môžu zdať byť v príkrom rozpore s realitou každodenného života, zvlášť v súčasnom období, predsa len, majú nás uistiť, že to platí vždy a za každých okolností. Veriť tomu znamená založiť svoj život na pevných základoch, na autentickej, živej viere, ktorá pôsobí schopnosť, odvahu a odhodlanosť človeka pridať sa k putujúcemu zástupu ľudí dobrej vôle celého sveta, ktorí vytrvalo zápasia o Božiu spravodlivosť v každej spoločnosti a majú preto úprimný záujem o globálne spoločenstvo Božích detí. Spoločenstvo, ktoré je založené na vzájomnej slušnosti, úcte a tolerancii, vždy a všade, za každých okolností, spoločenstvo, ktoré dokáže žiť v mieri a v nádeji, že raz dosiahne zaslúbený cieľ putovania a s ním aj možnosť vojsť v plnosti do Božieho pokoja.

V tomto duchu a v tejto viere sa spoločne zamyslíme nad témou druhej nedele po Veľkej noci, ktorou je zvesť o dobrom pastierovi.

Amen.

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **Jer 23, 1 - 4**:

Beda pastierom, ktorí nechávajú hynúť a rozháňajú stádo mojej pastviny,“ znie výrok Hospodina. Preto hovorí Hospodin, Boh Izraela, proti pastierom, ktorí pasú môj ľud: „Vy ste rozohnali a rozptýlili moje stádo a nedohliadali ste naň. Ja vás navštívím pre vaše zlé skutky,“ znie výrok Hospodina. „Ja pozbieram zvyšky svojho stáda zo všetkých krajín, kam som ich roztrúsil, a opäť ich privediem na ich pastvu, bude sa im dariť a rozmnožia sa. Dám im pastierov, ktorí ich budú pásť, nebudú sa viac obávať alebo strachovať a nebude z nich chýbať,“ znie výrok Hospodina.

Bratia a sestry.

Druhá nedeľa po Veľkej noci je v našej cirkvi tradične venovaná zvesti o dobrom pastierovi. Pre nás kresťanov je jedinečným príkladom tohto dobrého pastiera Ježiš Nazaretský, židovský Mesiaš, Kristus. Dôvod je zrejмый. On sám, obsahom a kvalitou svojho života, priniesol tú najvyššiu obeť, za každého z nás a za naše hriechy, čím nám umožnil návrat k tomu jedinému pastierovi našich životov, k Hospodinovi.

Dnešná doba sama o sebe výstižne poukazuje na to, prečo a aké potrebné je nasledovať príklad práve tohto dobrého pastiera, a to bez kompromisov, ústupkov a konformizmu, aj keď to prináša riziko možných problémov a ťažkostí, zvlášť, ak tieto prichádzajú zvnútra vlastnej cirkvi. No paradoxy života, aj tá súčasná globálna pandémia, ktorú prežívame všetci spoločne, nám umožňujú prehodnotiť náš náboženský život a zmeniť zásadným spôsobom pohľad na podstatu a poslanie kresťanských cirkví vo svete. Do popredia sa totiž dostávajú otázky súvisiace so životom ako takým, s vlastnou podstatou ľudskosti, s tým, čo v skutočnosti znamená veriť v Boha, ktorý je Stvoriteľ a pritom nezabúdať na ostatných, pretože sme súčasťou jednej obrovskej globálnej rodiny. To je, bratia a sestry, trvalo prítomná výzva a naliehavosť Božej vôle v tomto svete. Nemôžu sa im preto vyhnúť ani tí súčasní „pastieri“, tým, ktorým ľudia v našej spoločnosti zverili mandát starať sa o dobro a spravodlivosť pre všetkých rovnako. K nim prirodzene patria aj duchovní pastieri kresťanských cirkví.

Slová proroka Jeremiáša z 23. kapitoly, náš dnešný kázňový text, nám umožňujú porozumieť podstate a významu toho, čo to v skutočnosti znamená, a to práve v kontexte života tohto Božieho proroka. Jeremiáš adresuje tieto slová súdobým náboženským vodcom Izraela, ktorí sa o zverené stádo nestarajú a zanedbávajú ho. Nie sú dobrými pastiermi. Náboženský formalizmus víťazí až príliš často nad skutočnou podstatou a obsahom viery, a nielen v dobe biblického Izraela, je tomu tak dodnes. Na túto tvrdú kritiku Boh ústami proroka odpovedá, že On sám bude pastierom svojho ľudu, zhromaždí a ustanoví nad nimi skutočne dobrých pastierov.

Životný príbeh proroka Jeremiáša možno bez zveličenia nazvať archetypálnym príkladom ľudského života, ktorý charakterizuje neustála konfrontácia odvahy, vernosti a trpezlivosti v službe Bohu a nepochopenia, odporu a násilia, ktorému musí čeliť v tomto svete každý, kto Božiu vôľu nechce za žiadnych okolností prispôbovať „neporiadnym poriadkom“ tohto sveta. Na pozadí tejto konfrontácie môžeme porozumieť aj významu obraznej reči o pastierskej službe každého, kto je poverený starať sa o ľudské spoločenstvo, poctivo, zodpovedne, s pokorou a obetavosťou, majúci na mysli vždy záujem a prospech celého spoločenstva, nie jednotlivca, či skupiny, a už vôbec nie svoj vlastný.

Jeremiášov život je plný zvrátov, nadšenia a zápalu pre Božiu spravodlivosť, plný horlivosti za záchranu Božieho ľudu, avšak rovnako aj plný bolestných zápasov s ťažkými existenciálnymi otázkami, ktoré pramenia z psychického i fyzického utrpenia. Jeremiáš je preto nazvaný prorokom Božej spravodlivosti. Príliš často sa musel postaviť proti politickej a náboženskej vrchnosti svojej doby a tak ako aj ostatní izraelskí proroci, aj on za to musel niesť dôsledky.

Bol prenasledovaný práve tými, ktorí mali byť príkladom pokory, vernosti a obetavej služby Bohu a svojmu ľudu. Údel tohto proroka bol o to ťažší, že sa proti nemu postavila aj vlastná rodina, tí najbližší (11, 21 – 23; 12, 6). Jeho život a utrpenie tak tvoria pozadie silnejúcich osobných výkrikov a modlitieb v zložitých, ťažkých časoch, sú preto plné pocitu opustenosti Bohom, ale aj zúfaleho domáhania sa spravodlivosti a potrestania nepriateľov, a uprostred tohto trápenia dokonca i pochybností o Božej добрôte a vernosti.

Čo k tomu dodať? Je vôbec možné, pýtame sa, aby musel čeliť takémuto údely niekto, koho sám Hospodin povoláva do služby, človek, ktorý sa snaží celý život žiť slušne a počúvať vnútorný hlas srdca a svedomia, ktorý ho volá k tomu, aby o Božej spravodlivosti nielen hovoril, ale aby ňou aj sám žil?

Ako je možné, že všetci okolo neho mlčali, ako je možné, že si tak vytrvalo zatvárali oči a zapchávali uši, len aby nepočuli, čo im tento Boží muž vraví? Tieto závažné otázky nás svojou naliehavosťou neustále prenasledujú, rušia stereotyp našich zažitých zvykov, konvencií, ktorými žijeme a naplňame nimi svoje spoločenské poslanie.

Áno bratia a sestry. Jeremiáš poslušne vypočul Božie povolanie, nechal sa ním premôcť. To mu však prináša trpké ovocie: pohrdanie a sústavný posmech okolia. Život a služba proroka Jeremiáša preto v mnohom pripomínajú charakteristické črty trpiaceho Božieho služobníka, o ktorom písal prorok Izaiáš (Iz 52, 13 – 53, 12) a preto v ňom možno vidieť aj predobraz životného príbehu Ježiša Krista, toho dobrého pastiera, o ktorom prorok zvestuje Boží výrok, že jeho príchod zbaví Boží ľud obáv a strachu. Tak ako Ježiš, aj Jeremiáš sa často a úprimne modlil k Bohu a prihovárал sa za svoj ľud. V jeho prorockých výrokoch nájdeme okrem výstrah aj slová útechy o posledných časoch, keď Boh napíše svoj zákon do srdc svojho ľudu a nikto viac už nebude poučovať blížneho, ani svojho brata. Nebudú viac hovoriť: „poznajte Hospodina!“, píše prorok, pretože všetci budú poznať Hospodina, ktorý im odpustí viny a na ich hriech si už nespomenie (Jer 31, 31 – 34; 24, 7; 32, 39n).

Áno, Jeremiáš si zachoval vieru a nádej, že dni utrpenia, neslobody a opustenosti nie sú a nebudú posledným Božím slovom, ktorým Hospodin odpovedá na ľudský hriech.

Avšak napriek tomu, aj on bol iba človek, mysliaca a cítiaca bytosť. Aj on, tak ako každý, mal svoje túžby, svoje ciele, a mal na ne rovnaký nárok, ako ktokoľvek z nás. Aj on, ako ktokoľvek z nás, by tak rád tieto svoje plány a predsavzatia naplnil. Prečo potom toto všetko, čím si musel prejsť? Prečo má stáť naďalej v službe Bohu, keď sa mu to vracia viac ako nespravodlivým spôsobom?

To všetko vypovedá o bolestnom procese ľudského sebapoznávania, o hľadaní tej správnej cesty v živote, o nevyhnutnosti rozhodovať sa medzi dobrom a zlom, medzi prirodzeným pudom sebazáchovy a rizikami, ktoré služba Hospodinovi so sebou v každom čase prináša. No tento bolestný proces sebapoznávania nám zároveň pomáha pochopiť podstatu a význam duchovnej pastierskej služby a tým aj rozpoznávať Božiu vôľu v tomto svete. V konečnom dôsledku nám pomáha porozumieť i tomu, aké je aj to naše miesto a poslanie v rámci Božieho stvoriteľského zámeru.

Na pozadí tejto myšlienky máme zároveň možnosť pozorovať spojenie dvoch odlišných kultúrnych a myšlienkových svetov, v ktorých kresťanstvo vyrástlo a neskôr sa rozvíjalo, v tom dobrom i v tom zlom.

V grécko-rímskom myšlienkovom svete bolo poznanie chápané analogicky k videniu. To znamená, že pozorovanie objektu malo za cieľ uchopiť jeho podstatu a tým dospieť k definícii. V náboženskej oblasti to bola preto v prvom kontemplácia o božskej skutočnosti, zdôrazňovanie magicko-mystických aspektov vykonávaných rituálov a odriekaných modlitieb, v presvedčení, že „božiemu svetu“ dávame to, čo od nás chce, aby sme na oplátku získali priazeň a ochranu božstva, na spôsob klasického antického výroku, do ut des.

V židovskom svete však poznanie znamená predovšetkým skúsenosť niečoho konkrétného. V náboženskej oblasti to znamená vstúpiť do spoločenstva s Bohom, ktorý je jediný Boh a Stvoriteľ všetkého. No nie mystikou, ani kontempláciou, ale v priamom vzťahu s ostatnými ľuďmi spoločenstva, v rámci ktorého máme možnosť poznávať a podieľať sa na kreatívnej moci lásky, zdrojom ktorej je Stvoriteľ a tým spoznávať i vlastnú podstatu Božej vôle v tomto svete. Neoddeliteľnou súčasťou tohto vzťahu je preto osobná skúsenosť spoločenstva, kde máme možnosť z tejto lásky nielen čerpať, ale aj ju ďalej rozvíjať a odovzdávať iným. Nemá ísť preto o snahu definovať podstatu Boha. V prvom rade má ísť vždy o skúsenosť, ktorú môžeme získať výhradne v reálnom živote spoločenstva ľudí.

Skutočnú podstatu a charakter tohto spoločenstva pomáha určiť práve obraz „dobrého pastiera“, ktorý je zároveň cestou k Bohu, ale aj kjemu zverenému „stádu“. Vdanom obraze je zreteľné konanie, aktivita, služba v prospech tých, ktorí sú pastierovi zverení do jeho ochrany a starostlivosti, čím sa napĺňa Božia vôľa v tomto svete.

Avšak realita takmer dvoch tisícročí dejín kresťanských cirkví je, až na malé výnimky, smutným svedectvom dlhodobej stagnácie, nezriedka aj intelektuálneho úpadku. Z kresťanských cirkví sa totiž v dôsledku konformity voči politickej moci stali náboženské inštitúcie, a tie sa riadia viac tým antickým náboženským krédom, do ut des, namiesto toho, akoby nasledovali „židovskú cestu“, ktorá predstavuje celoživotný proces vzájomného spoznávania Boha v spoločenstve ľudí, ktoré spája vedomie rovnosti pred Hospodinom a nevyhnutnosť odstránenia akejkoľvek formy diskriminácie.

Áno, koľko smutných príkladov takéhoto údely, akým bol aj ten Jeremiášov, sa nám ponúka aj dnes, v časoch, ktoré žijeme. Koľko ľudí, ktorí sa snažia žiť pred tvárou Hospodina a svojimi blíždymi v pokore, úcte a slušnosti, musí pre tento svoj postoj k životu znášať odsudzovanie, ohováranie, sú vystavení zlovôli tých, ktorí na nich donášajú polopravdy a lži, dé- monizujú ich konanie, len aby im bolo znemožnené pokračovať v tomto úsilí ďalej.

A nedeje sa tak len na pracoviskách, či v širšom kontexte spoločenského života poznamenaného žalosťou politickou kultúrou, kde sa šikana, vydieranie, korupcia, klientelizmus a manipulácia stali už bežnou pracovnou metódou. Tento stav, žiaľ, neobchádza ani kresťanské cirkvi. A to je horšie ako zlé. Len k sebe budme úprimní. Nemáme problém tváriť sa zbožne, spievať Bohu na chválu, modliť sa a ďakovať za Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, no súčasne sa uzatvárame pred radikálnosťou Ježišovej výzvy – čiňte pokánie, pretože sa priblížilo kráľovstvo Božie, dobrom premáhajte zlé a milujte sa navzájom bezpodmienečne, tak ako som vás miloval ja sám.

Akoby sme mali dve tváre, jednu na verejnosti, druhú ukazujeme v zákulisí, so všetkými pokútnymi praktikami, ktorých cieľom je znevažovať tých, ktorí sú aj dnes povolávaní do prorockej služby, aby zvestovali evanjelium, no súčasne aj napomínali, aby sme nevybočili z tej správnej cesty, na ktorú každého veriaceho pozýva Duch Svätý, aby sme žili po všetky dni v pokore a v dôvere svojmu nebeskému Otcovi, ktorý stále „pracuje“ v tomto svete, stále nás volá, aby sme prestali hrať divadlo a radšej sa snažili k sebe viac priblížiť, lepšie sa spoznať, bez strachu a s dôverou tak mohli prijímať úžitok a požehnanie zo spoločných darov, ktoré Boh dal do vienka každému už pri narodení.

Až príliš veľa ľudí, bratia a sestry, našich blíždych, ktorí medzi nami žijú, tieto dary, tieto svoje talenty nedokáže alebo nemôže využiť. Nie preto, že by nechceli alebo nevedeli, ale preto, lebo sa stávajú podozriví, že tým ohrozujú staré, vraj „osvedčené“ poriadky, konvencie a zvyky mlčiacej väčšiny, ktorá vytrvalo uteká pred radikálnou výzvou prikázania lásky, zatvára si oči a uši a čaká, kto a kedy zakričí ako prvý: „preč s ním, preč, nechceme ho tu, nech ide a viac sa neukazuje“. A tak namiesto láskyplného objatia uzdravujúcej moci Božieho Ducha sa títo hľadajúci ľudia stretávajú často len s nezaujmom a chladným odmietnutím. Možno práve to je jeden z dôvodov, pre ktorý sa stále viac ľudí v našej spoločnosti dostáva na samé dno a v stave vyhorenia sa stále viac uzatvára do svojho vnútra. Možno práve to je jeden z dôvodov, pre ktorý dnes ľudia prestávajú dôverovať iným, no aj sebe, cítia sa úplne prázdni, opustení a chcú už len jedno, mať pokoj od všetkých a všetkého.

Čo robiť bratia a sestry? Ako vydržať v službe, do ktorej nás povoláva aj dnes náš Pán? Napriek týmto ťažkým otázkam, naliehavosť Božieho Slova trvá.

To nás vedie k poznaniu, že Božia vôľa sa raz presadí v plnosti, aj napriek odporu tých nehodných pastierov, tých, ktorí síce radi a často o Bohu

hovorí, no jeho vôľu nekonajú a zamieňajú ju za tú vlastnú, spokojne sa nechajú oslovovať excelenciami, vysoko-pre-osvietenstvami, či velebnými a dôstojnými, pohodlne sa usádzajú na popredných miestach a prijímajú okázalé pocty zbožne sa tváriacich, no vnútorne prázdnych ľudí, ktorí sa nechávajú opíjať magickou aurou chrámovej atmo-sféry, vnútorne presvedčení, že práve toto divadielko je v Božích očiach dôležité.

Bratia a sestry. Príbeh Božieho proroka Jeremiáša má tak svoju aplikáciu aj vo vzťahu k príbehu o dobrom pastierovi, Ježišovi Kristovi.

**V Ježišovom živote máme
možnosť vidieť
uzdravujúci proces, ktorý
koná v tomto svete sám
Boh.**

No rovnako aj jeho dôsledky pre každého z nás. Je to zásadná výzva k zmene myslenia i spôsobu života, k návratu na cestu, po ktorej vytrvalo putuje Boží ľud Izraela a sním ostatné národy, z otroctva do slobody Božích detí. To najdôležitejšie, čo v tomto príbehu môžeme vidieť je nevyhnutnosť voľby medzi dvomi cestami: cestou života s Bohom, v nasledovaní príkladu, ktorý nám Boží Syn Ježiš Kristus, ten dobrý pastier, vo svojom verejnom účinkovaní ukazuje, alebo cestou modloslužby, schematizovaním Boha v konštruktoch ľudských náuk a úctyhodných a okázalých rituáloch a oslavovaním človeka. No táto cesta vedie do záhuby.

To, do akej miery bude tento svet, ktorý je Božím svetom, podobný alebo naopak odlišný od toho ideálneho, to závisí na každom z nás.

Neuspokojujme sa preto len s úlohou štatistov, ale sa odvážme vykročiť v ústrety budúcnosti ako slobodné bytosti, ktoré vypočujú Božie pozvanie k nasledovaniu príkladu toho dobrého pastiera, Ježiša Krista, aby tak spoločne priviedli cirkev opäť bližšie k ľuďom, vyviedli ju von z prítmnia a chladu chrámov do skutočného života, priamo medzi ľudí. Ak si to budeme neustále pripomínať, potom pochopíme, čo je v našich životoch, aj v tom duchovnom rozmere, skutočne dôležité a na čom záleží, a naopak, čo je iba a len adiaforné, nepodstatné, aj keď vždy do určitej, možno i podstatnej miery významné z hľadiska našich tradícií a zvyklostí. No život je treba vnímať a aj žiť dynamicky, prijímať to nové, čo sa v ňom objavuje nie s panikou a strachom, ale s otvorenou myslou a srdcom, uvažovať nad zmyslom a novými možnosťami, ktoré sa v tejto dynamike ponúkajú všetkým, celému svetu. Zvest' prorokov nám na tejto ceste bude trvalým svetlom, pomocou a potešením.

Amen.

Modlitba:

Bože,

d'akujeme Ti za milosť a dokonalú lásku, ktorú si nám prejavil vo svojom Synovi, Ježišovi Kristovi. On prešiel cestou utrpenia a bolesti, aby sme my hriešni ľudia, mohli byť uzdravení a zachránení. Draho si nás vykúpil z moci hriechu a večnej smrti, aby sme Ťa mohli nasledovať a prijať zaslúbenie večného života v spoločenstve s Tebou. Vďaka Ti za to veľké tajomstvo, aj keď mu nedokážeme v plnosti porozumieť. Vďaka Ti za dar Ducha Svätého, ktorý nás vedie v tomto časnom svete a pomáha nám zotrvať na ceste viery. Pomôž nám ostať vernými Tvojim slovám, daj nám schopnosť rozpoznávať tých skutočných dobrých pastierov, ktorí dokážu nasledovať príklad Tvojho Syna a nášho Pána Ježiša Krista a uzdravovať Tvoju cirkev. Prosíme Ťa o silu k tomu, aby sme očistili naše životy od sebeckta, aby naše kresťan- stvo nebolo iba prázdny gestom, aby sme dokázali povýšiť nad vlastné záujmy záujem a potreby našich blízkych. Tak sa budeme môcť aj my raz radowať dokonalou radosťou v spoločenstve s Tebou.

Amen.

Vypočuj nás Bože, keď k tebe spoločne voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach.

Posväť sa meno Tvoje!

Príď kráľovstvo Tvoje!

Buď vôľa Tvoja, ako v nebi, tak i na zemi!

Chlieb náš každodenný daj nám dnes!

A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim!

I neuveď nás do pokušenia!

Ale zbav nás zlého!

Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva na veky.

**Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu svätému,
ako bola na počiatku, i teraz i vždycky i na veky vekov.**

Amen.

Požehnanie:

Nech vás požehná Hospodin a nech vás ochraňuje!

Nech rozjasní Hospodin svoju tvár nad vami a nech vám je milostivý!

Nech k vám obráti Hospodin svoju tvár a nech vám udelí pokoj!

Amen.

prof. Mgr. František Ábel, PhD.

Katedra Novej zmluvy